

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *A régi budai utcanevek*

Forrás:

Budai Napló

Bps.

(Hely)

1922. 5. 1

(Idő)

Osztályozás

Tárgy

725.092.1

Hely

Idő

"17/1922"

Személy

Krónika

A RÉGI BUDAI utcanevek sokat változtak a sűrűn változó viszonyokkal együtt. A török járom lerázása után I. Lipót német várossá építette Budát, mert magyarok nem igen telepedtek meg benne. Sőt Buda csekélyszámu régi magyar lakossága (a Viziváros és a Horvát-városból) 1698-ban a vallási türelmetlenség következtében és a Rákóczi-korszak alatt hagyta el tűzhelyét, hogy ahhoz vissza se térjen többé. Pest magyarosodása a XVIII. században már szépen virágzott, Budán azonban dacára, hogy Koháry István gróf 1725-ben a „Szentháromság Társulatot” alapította, mely a beteg magyar polgárok és árvák gyógyításán kívül, a magyar nemzetiség terjesztését tűzte ki célul — eredményt nem mutatott fel. Több mint egy századnak kellett elmúlnia, hogy Buda városa a magyarosodásnak némi jelét adja. Még 1844-ben is, midőn Házmán Ferenc Buda főjegyzője a tanácstemben magyar nyelven kezdte előadását, Oeffner Ferenc

polgármester a „ne stultiset” szavakkal szakította félbe. De már 1846-ban a polgárság maga kéri a tanácsot, hogy a polgárleveleket magyar nyelven adja ki. A magyarosodás következménye, hogy az utcák és terek neveit is jól-rosszul magyarra fordították. Ezek az elnevezések a testvérvárosok egyesüléséig magyar és német nyelven maradtak fenn a házakra függesztett névtáblákon. A német névtáblák végleg 1874—75-ben tűntek el. Alább egy pár érdekes utca keresztelést közlünk Schmal Lajos nyomán. A mai Werbőczy-utca 1384-ben Szent Miklós-utca, a török korszak alatt egész 1714-ig Zsidó-utca, majd József-utca (Szt. Joseph Pastein—bástya után) 1721-ben Bécsi kapu-utca, 1836-ban Halottak-utca, mert a Vár minden halottját ezen az uton vitték a temetőbe. 1840 után Betsi kapu-utca, 1848-ban Kossuth-utca, 1849-ben újra Bécsi kapu-utca, majd 1875-től a mai elnevezés. A Bécsi kapu-tér 1322-ben Szombat piac, 1695-ben Bécsi-tér, majd Zsidó-tér és 1720-tól a mai elnevezés. A Fortuna-köz 1695-ben Hadergással-Rongy- vagy Perpatvar-utca volt. A Fortuna-utca 1411-ben Eötvös-utca volt, 1695-ben Bécsi-utca, 1760 után Mészáros-utca a XIX. század első tizedében a

varos tulajdonában levő Fortuna-házban levő vendéglő és kávéház után kapta a ma is fennmaradt nevét. Ezt a házat Buda városa 1785-ben 14.756 frton vette meg és vendéglői bérlet útján értékesítette. A Tárnok-utca 1730-ban Mindszent-utca 1695-ben Fő-utca, majd Városház-utca, később ismét Fő-utca volt. A mai Balta-köz, 1433-ban Szűk-utca 1695-ban Rövid-utca, 1698 után névtelen majd Borz-utca, a hatvanas években a „Zum Hackl“-hoz címzett étkező után Hackl-köz. 1252-ben volt egy Wolmug- vagyis Ulving-utca, 1695-ben Kolostor-utca, 1688 után névtelen, 1879 óta Dárda-utca. A Ferdinánd bástyára vezető Nándor-utca 1450-ben Evang. Szent János-utca, 1695-ben Vár-utca, 1843 után Nándor-utca. A mai Országház-utca 1480-ban Szent Pál-utca, 1695-ben Sütő-utca, az Országház előtt volt tér pedig Kút-tér azon városi kút után elnevezve, mely ma az Országház, illetve belügyminiszteri épület udvarában van. 1829-ben szabályozás a tért megszüntette s a szabályozási vonalon tulesett területeket az ottani háztelkekhez csatolták, mindazonáltal, minthogy a háztulajdonosoknak egy-ketteje kivételével a kapott terjedéket be nem kerítették, hanem szabadon hagyták, minél fogva a szabályozás ellenére is a terület valóságban tér maradt, melyet az Országház után Országház-tér-nek.

a volt Sütő-utcat pedig Országház-utcának nevezték; az Országház-utca név később kiszorította az Országház-tér nevet sőt az utca folytatásában levő Tavasz-utcat is 1875-ben Országház-utcára keresztelték. Szentháromság-tér; 1695-ben Bey der Saullen = Oszloptér, később Vásártér, még később Városházpiac, Mária-tér. — Színház-utca; 1440-ben két szakaszra felosztva, az északi rész volt a Ker. szent-János-utca, a déli rész a Szent-György-utca, a török uralom alatt Bizanci-utcának nevezték, 1695-ben lett Karmelita-utca, 1794-ben Lakatos-utca, 1800 körül Színház-utca a volt Karmelita-kolostorból átalakított és 1788-ban megnyitott színház után elnevezve. 1848 körül Lauswiese = Tetves-rét, később Teleki-utca, 1775 óta Lovarda-utca. Az Uri-utca; 1403-ban Olasz-utca, 1695-ben Uri-utca, 1840 körül Urak-utcaja, 1848-ban Batthyányi-utca, 1849 után ismét Uri-utca. — Vár-utca; 1394-ben Zsidó-utca, vagy Szent Zsigmond-utca és Régi zsidó-utca (Zsigmond király uralkodása alatt szerkesztett s ugynevezett Budai, helyesebben azonban Pesti törvénykönyv az utcát már Régi zsidó-utcának nevezi, minthogy a zsidók már nem ezt az utcát, hanem a volt Bécsi kapu-utcat lakták), 1695-ben Vár-utca, 1840 körül Zsigmond-utca, később Palota-utca, aztán ismét Vár-utca. 1879 óta Szent György-utca.